

KOLOZSVÁRI KÖZLÖNY.

SZERKESZTŐI SZALLÁS:

Belső farkasutca 78. sz. alatt gr. BANFFI ház emeletében.

Megjelen a lap hetenkint háromszor u. m. kedden, csütörtökön és szombaton délelőtt.

Ara évnegyedre 3 fl. o. é. Hirdetési ár: négyhásas sorért először 7 kr., másodszor 6 kr., harmadszor 5 krajczár o. ért. s minden hirdetés után 30 kr. helyegdíj. Előfizetés s hirdetés a kiadó-hivatalnál kezeltetik. A nyilatkozati cikkek sora után 15 kr. előlege beküldése mellett a szerkesztőséghez czimzendők.

KIADÓ-HIVATAL:

Középutca, STEIN J. könyvkereskedése.

Előfizetési felhívás.

A

KOLOZSVÁRI KÖZLÖNY

julius—dec. folyamára.

Azon nehéz pályatérre, hová politikai viszonyaink helyezének, olvasó közönségünk részvéte és méltánylata volt biztatónk, bátorítónk és polgári öntudatunk megnyugtatója.

Közönségünk mindig megtudta különböztetni, mit kell feltudni gyöngeségünknek, mit az időnek, s csak annyit követelt, a menyit adhatánk.

Nem hirdethetjük most is a sajtószabadságra nézve egy új korszak kezdetét, ugyanazon sajtó törvények alatt állunk ma is, melyek Ausztria alkotmánytalan korszakában hozattak, s melyek szerint valamint eddig minden szavunk, melyet alkotmányunk védelmére elmondánk, folytonos koczkatatás volt, s csak a kormány elnézése szabta meg sajtószabadságunk körének határait, úgy jövőre is ezuttal — igen bizonytalan helyzetünk nem változik.

De Erdély napi történelmére nézve mindenesetre fontos esemény következik, egy országgyűlés, a mely első a másfél évtized előtt utolsónak nyilvánított erdélyi országgyűlés után.

A bécsi lapok e gyűlést tartományi gyűlésnek nevezték (Landtag). Vajha igazuk legyen, hogy ez csak kiegyezkedő tartományi gyűlés lenne a magyar királyságnak, mely országgyűlést (Reichstag) annyi század után megint együtt tartandva, képes lehetne a kifejlettebb törvényhozási képesség mellett századok azon államgazdasági kívánalmainak megfelelni, melyeket a külön Erdély soha meg nem oldhat.

Nem a merev jogi következetesség csupán, de a legfontosabb anyagi érdekek kényszerítik Erdélyt az utóbbi századok intézményeinek laza kötelékeinél szorosabban kapcsolni az anyakirálysághoz, s azzal együtt biztosítani a közös birodalom fele erejét. A birodalom nehéz belkérdesének végkifejlése végre is ide fog vezetni, s hibázhatunk-e, ha e kifejlést mielőbb megérni óhajtjuk?

Még csak nem is sejthetjük, mennyiben fogja egy erdélyi országgyűlés a kérdések gordiusi csomóját oldani vagy még mélyebben bonyolítani; de annyit bizonyosnak látunk, hogy a napok történelmének egyik legfontosabb korszaka a jövő évnegyed kezdetével nyílik meg.

Az országgyűlési discussiók alatt a lapok mindig azon kivételes állásba jutottak, hogy az ottan mondottakat és történeteket szabadon közölhették, mert a napok kronikája nem vélemény, hanem ténynyé válik, a mi már azonnal a történelem; a történelemnek pedig joga van a nyilvánossághoz és az igaz mondáshoz.

E részben mi is remélünk, sőt talán mint mindenütt, szabad lesz a gyűlés discussióihoz is hozzá szólanunk, a mi csak az eszméket, s a pártok álláspontjait tisztázná.

Nemcsak olvasóink, nemcsak jelenkorunk, hanem a történelem érdekében, mely szempontjait a külön pártszínezett lapok közleményei alapján állítja meg, azon leszünk, hogy az országgyűlésről hiteles és alapos tudósításokat közöljünk, s a felmerülő kérdések természetéről, s a hazánkban nagyon is szemben álló párt-felfogásokról lehető tájékozódást adhassunk.

Ha lapunk eddigi tere szűk lesz a tárgyak befogadására, másfél, sőt két íven is fogjuk a szükséghez képest megjelentetni,

hogy az ügyek folyamának közlésével el ne késztünk.

Soha sem ígértünk sokat olvasóinknak, sőt ismerve cselekvési körünk szűk korlátait, minden új évnegyed ele csak nagyobb kedveléssel néztünk, sokszor kérdeztük magunkban még azt is, miért áldozza szűk pénzét az olvasó a hasztalan s tenni képtelen lapokra?

De a szellemnek táplálék kell, ha sovány is az idő, s roszul teremhet, de fenntartja a napisajtó a közszellemet s ez is tesz valamit.

Most sincs semmi okunk valami nagy dolgot ígérni; vérmes reményekkel sem táplálkozunk. Megteszük a mi, (mint nem csüggedő honpolgárok) tehetünk, s felszeg eszméivel együtt összekapcsoljuk a szellem hagyományai által ezen korszakot egy boldogabb korszakkal, melyet, ha mi nem, de gyermekeink, unokáink megérhetnek.

Tisztelt írótsársainkat felkérjük, ne csüggedjen buzgalomuk, s becses közremunkálásukat annyiaval kevésbé tagadják meg, mert csak az az írók s levelezők közremunkálása segít minket arra, hogy lapunk az ország minden vidékeinek napi kronikáját sikerrel visszatükrözhesse.

Lapunk előfizetési ára:

Egészévre	12 forint.
Félévre	6 „
Évnegyedre	3 „

Az előfizetési pénzek kiadók Stein János középútczái könyvkereskedésébe bérmentve küldendők.

A kérdések kérdése.

(H. S.) „Mennek-e a brassóiak a birodalmi tanácsba? Már multikori lapszemlélnék értesítők olvasóinkat, hogy a „Kronstädter Ztg.“ publicistája e feltett kérdésre hogyan felelt: „Oh igen, a brassóiak, török szakad, (Trotz alledem und alledem) mennek a birodalmi tanácsba!”

Megvalljuk, hogy mi, a kik Brassóban és vidékén a mult nyáron megfordulánk, s a közvélemény némely árnyalatait hely színén észlelők, e feleletben nem nyugvánk meg egészen, noha igen jól tudjuk, hogy a centralisták uszályhordozói utóbbi időben nem kevés sikerrel terjeszték azon jellemző argumentumot, hogy ha nem megyünk a birodalmi tanácsba, Brassó nem kap vaspályát, sőt e kilátástól egész Erdély elesik.

S imé, a brassói lap 88-dik száma ugyan hozza is M. P. aláírással egy cikket, a melyben a felelet egészen megfordítva hangzik!

„Nem, nem! a brassóiak nem mennek a birodalmi tanácsba, valamennyien ezt nem sürgetik az ontestvérmiszterekkel való közös érdekek, mely testvérmiszterekkel a szászok századokon át osztottak a haza sorsában, ha mindjárt gyakori pártarcok közt is, a melyek alkotmányos államéletben sehol se kerülhetők ki.”

És e felelettel ciklikiró szerint, nem egy kis töredék, hanem Brassó lakossága tulnyomó morjorításának s az egész Barcaságnak véleménye van kifejezve.

Okunk van hinni, hogy ez meglehetősen úgy is van. Miért? Bizony nemcsak egyszerűen, mert e felelet talán kedvesebben hangzik a mi füleinknek! Lehetetlen az, hogy ne legyen még valami közösség a mi jogérzetünk s jogelveink és szász testvéreink eziránti meggyőződése közt, valami abból a közösségből, mely e kisdéd germán néptöredéknek itt a keleti kárpátok közt századokon át biztos és lehetőségig önálló fenmaradást, befolyást, sőt a szétszakgatott eredeti germán néptörz-

sál egybeült nem is élvezett előnyöket biztosított a mi történelmi államéletünkben.

Lehetetlen az — s ha nyilván megezároltatnánk, még akkor se hinnék el egészen — hogy a szász nemzet kebelében teljesen kihalt volna minden kegyelet s ragaszkodás oly történelmi alapok iránt, melyeken (akármit hozzanak is fel ellenük) mind végig fenmaradt s szabadon fejlődhetett a szászok nemzeti élettereje mind physical mind erkölcsi értelemben.

Lehetetlen, hogy a netaláni reformok szükségességének érzete — melynek jogosultságát soha se tagadtuk, sőt érvényrejtését magunk is elősegíteni óhajtanók — egyszersmind a szász nemzetnél általában azon meggyőződést szülte, s csak azt és csak azt gyökerezett volna meg, hogy egyuttal minden régi alapot fenekestől felrugni, mindent egészből újból teremteni kell.

S ha 1860 oct. 20-dika után a fejedelmi szózat hallatára, mely végre is a történelmi alapok visszafoglalására hívott fel, a szász nemzeti gyűlésben a hagyományos conservatív politika helyett az egész multat megtagadó politika érvényesült, mi ebben csak tévedést láttunk, ki is jelentők, hogy azt politikai hazardnak tartjuk, de nem kételkedünk, hogy e nemzetnek vannak még más fiai is, tán számosan, a kikkel egy függetlenebb és kegyeletebb közvélemény aligha nem örömebb élesztene fel az ősi megpróbált alapokon nyugvó tűzhely azon melegét, melyet csak a Bach-korszak absolutismusának szele fűtött ki, de nem minden igaz szász emlékeből tán, míg maga az ősi tűzhely, az alap, éppen nem sepettetett el. Avagy min nyugszik a szász municipalis jog?

Valóban különös, hogy a szászok közt éppen a fiatalság látszik oltalma alá venni azon érdeket, a melyet a böcs „öregék” merőben fedezetlen hagyni akarnak. Legalább a „Herm. Ztg.”-ban „Jung-Kronstadt” korholta. Különös szerepsere, de az összebonyolított viszonyok közt bódultság természetű közvetkezése tán, hogy a történelmi jogalap, a jogcontinuitás, a jobb értelemben vett conservatismus elvét a szászok közt éppen azok nem akarják képviselni, a kik kizárólag maguknak, öszfűrtjeiknek, s tapasztalt mely belátásuknak követelik azt az érdemet, hogy a szász ösök eszélyének örökösei, a körülöz szász politikának folytatói.

Vajha befolyást tudna gyakorolni e komoly pillanatokban egy „Jung-Kronstadt” egy Jung-Sachsenland, felvilágosodott, derék, bátor, független szász ifjak pártja, mely a „Trotz alledem und alledem” vak argumentumokból kiinduló, szélsőséköd szász politika irányát bár részben megtéríthetné azon szélsőséköd utról, a hol mi örökre elválnak egymástól elveinkben és tetteinkben! Kívánjuk ezt a szász nemzet minden, részünkről őszintén méltányolható érdekei nevében.

De menjünk tovább!

A brassói magyarok mennek-e a birodalmi tanácsba? Erre felelünk sem kell. S a brassói és vidéki románok?... Tudja Isten mit akarnak? Politikusaik, publicistáik, a kik sajtó útján eddig elé a közvéleményre hatni igyekeztek, még az óráig nem húzták vissza azon „axiomáikat”, hogy „a román tulajdonkép semmi nemzeti érdek nem vezetheti sem Pestre, sem Bécsbe!” S mi ismerünk románokat, a kik nem hiszik, hogy államjog, közjog stb. csak 1860 oct. 20-dikától datálódnek.

Egy szóval nemcsak rokonszenvi, hanem tényleges jelentőséggel bíró alapokaink vannak elhinni, hogy M. P. ur a „Kronst. Ztg.”-ban egy tekintélyes közvélemény nevében be-

szél, midőn azt mondja ki, hogy Brassó lakosságának tulnyomó többsége, sőt a Barcaság sem vágyik feltétlenül a birodalmi tanácsba menni.

Ez azonban oly kinyilatkoztatás, a mely még igazolásra vár, s mi egész érdeklél, de minden igazottság nélkül, várjuk a választási küzdelmek eredményét.

De a „Herm. Ztg.” M. P. ur állítását, hogy „a brassóiak nem mennek a birodalmi tanácsba feltétlenül”, érzékenyebben veszi, s egy genialis vezércikkben, a melynek folytán a kolozsvári kaszinó is megkapja a magáét, a „tevélygő véleményeket” a maga dicső szempontja körül édesgetni, illetőleg hazaterelni igyekszik, nehogy a nyájából csak egy kisdéd falka is elszakadjon s a maga útján önállóság vagy éppen idegen (?) elem társaságában legeljen a politikai élet mezején.

A „Herm. Ztg.”-nak e tekintetben különösen jeles modora, mely taticája van; csak azt lehet bámulni, hogy valaki még ellenállhat.

Először is M. P. ur a velegondolkozókkal együtt szakadárnak (separatischer Mann) s olyan embernek nyilvánítatik, a ki „nem tudja, mit akar”, vulgo... Továbbá M. P. ur, a mi személyét illeti, ha mindjárt brassói, ha mindjárt valahol a Sachsenland területén született, s neve éppen Sachs volna is, még sem szász, lehetetlen, hogy szász legyen, mert a szász összetartó, egységes, szabad nép, s fiai függetlenek szoktak lenni, az az — értjük az értendő! — Föltétlen pártolói a „H. Ztg.” mely állambölcsészeti dogmájának, a centralisationnak stb. míg, ugymond, M. P. ur, kinek nem szent a nagy német elem mel való kapcsolat, a brassóiakat arra akarja ösztönözni, eltérlyitni, hogy ne járjanak egyuton a szász nemzetel.

Meggyőző, térítő argumentumok helyett, melyekkel az általa képviselt ügynek tán szolgálhatna valamint, következik valami fulánk, gyanúsító szurkálódás a kolozsvári „magyarische” urak és az „adelige” kaszinó ellen. Itt következik lelkiismeretes magyar (ungarische) fordításban.

„A kik az ön (t. i. M. P.) programját követik, s addig akarnak várni, a míg a magyar urak Kolozsvárt a birodalmi tanácsba való menetel iránt határoznak, hogy aztán kövessek őket, azok nem a szabad önelhatározás emberei, hanem kívülről mások által, mint valami kolompokosok által indítottak határozatra.” — „Jól van M. P. ur; menjen ön Kolozsvárra; antichambriroozon, ha tetszik, a nemesi kaszinóban; hozzon onnan utasításokat: valjon a brassói párttöredék menjen-e a birodalmi tanácsba vagy nem; mondjon ön le minden gondolkodásbeli önállóságról, értelmi vélemény- és cselekvésbeli függetlenségéről; mindebben nem akadályoztatjuk, ha kedve van rá. De azt velünk el nem bitheti, hogy ön s párttöredéke szabad és független, hogy önállóság határozatképes el magukat, hogy tudják: mit akarnak s kell akarniok, s hogy ön fia azon szász nemzetnek, a melynek lobo-gójára e szavak vannak írva: „egy és szabad!” Így szépen megkaptuk mindnyáján a magunkét a brassói „szakadárak”-kal együtt.

De valóban az egész rodontand csak arról győződött meg, hogy a szebeni lap nem annyira a komoly politika, mint inkább a rögeszmék és pletykák organuma.

Imé, neki rögeszméje, hogy független, önálló és valóban szász csak az lehet, a ki okvetetlen vele egy nótát fű; minden más: nem tarthat e diszes elnevezésre igényt.

Mi ez? Nem annyira mint anathemat

mandani a meggyőződés szabadságának elvére, függővé tenni éppen az önállóságra törő gondolkodást s torkon ragadni és megfojtani akarni magát a függetlenség ösztönét a szászok közt!

Nem tudjuk mennyiben s meddig fog a szász közvélemény a „H. Ztg.“ et comp. tyranizmusa alatt gürnyedezni, de ha e nemzet fia egytől egyig terrorizáltatni engedik magukat e komoly pillanatokban, midőn polgári bátorságuk jelét kell adniok, terrorizáltatni nem annyira argumentumok, mint odavágott vastag epithetonok, s nem annyira valóban független és valóban önálló, mint inkább a szász bürocracia s ezzel szövetkezett szász theocratia szolgálatában álló, javadalmat élvező vagy váró emberek által, — akkor méltán oda lehet írni e nemzet lobogójára, hogy „egy“, de nem azt, hogy „szabad“, mert akkor a szász földön, nincs vélemény szabadság, sőt nincs vélemény, haneha szabadalmazott.

Ha pedig van egy párttörődék „Jung-Kronstadt“, „Jung-Sachsenland“ vagy nem tudom, hogy „günyolják“ a szász „bülesek“, egy önérzetes párt, melynek fogalma a függetlenség és önállóság és valódi szász polgári kötelességről, nemesak abból áll, hogy vezényszóra hallgasson, mint a pitypaty egy nótát elpegyegjen; ha van egy ilyen párttörődék a szász nemzet kebelében és meggyőződésénél fogva vezéreltetik az általunk jobb jövő reményében, minden szorongatások dacára védedt alapelvek felé, üdvözljük azt, s biztosíthatjuk, hogy hatalmában állhat, minden autichambriozás, minden önmegtagadás és áldozat nélkül, megővni a magyar és szász nemzet közt legalább az utolsó köteleket.

A „Herm. Ztg.“-nak a kolozsvári „adelige casino“ és „magyarische Herren“-ekre tett célzását illetőleg, úgy látszik, Schmidt H. ur hallott valami pletykákat, s csinosan, politikával candirozva beadja olvasóinak, M. P. urnak, Jung-Kronstadt-nak, a Barezáságnak stb. De reméljük senki komolyan nem veszi azon célzást, mintha a magyar szellem csak uraltatni tudná magát, mintha erkölcsi szabadságának megtartása mellett is bárki bizony ne foghatna kezét a „kolozsvári urakkal“, s mintha mi a velünk egyetértők és együttműködők érdemeit költözni méltányolni ne tudnók és pedig ildomosabb módon, mint a minőről Schmidt urnak fogalma lehet. Nagyon régi, kopott nótá már az, hogy a magyar kiválóan aristocraticus nemzet, s ha van is belőle valami, de össze se hasonlítható azon ferde polgári dolyffel, melyet a felisteni nimbuszban fénydegő szász bürocracia és papság a szász földön képviselt ősi idők óta. Nem igényeljük magunknak, hogy mi találunk volna fel az egyenjogúság elvének szerencsés praxisát, de arról biztosíthatunk bárkit, hogy intelligencia, s jellem szintűen élvezheti köztünk illetékességét fényes czím, s füstös nemeslevél nélkül is. Az a bizonyos „adelige casino“ Kolozsvárt nem is létezik, sőt tudunkkal az ó-világban se létezett. Ez egyetünk soha se nevezte magát se „polgári“, se „nemesi“, se semmiféle különös casinonak. Tessék megnézni az alapszabályokat és jegyzőkönyveket! Ki tehet róla, ha iparosok és kereskedők számláikat a „méltóságos“, „nemesi“ stb. casinonak írják; azért csak ki kell fizetni! Egy szóval, csak a ki minket rosszabbnak a kar ismerni, csak az indulhat meg az e tárgyú pletykákon. Az igazság a, hogy ha M. P. ur Brassóból s akár egész Jung-Kronstadt eljőne Kolozsvárra politikai nézeteit egyeztetni, sehol a legexcellentább „magyarische“ urnál se kellene antichambrioznia, sehol meg nem kérdenék: meddig ágoztatja-bogoztatja fel családfáját, sehol még csak lopva se néznék meg, ha ott van-e becsületese neve a gothai Adels-Almanachban! Mind ez nem tartozik a kérdésre.

Dobokamegyei ügy.

A mint halljuk, a dobokamegyei adminisztratornak — az ott mesterségesen meghusított meggyőztetői ütés után — történt azon eljárását, miképp a központi választmányt elnökileg nevezte ki, a kormányzék megsemmisítette és oda utasította, hogy a meggyőztetői választmányt e hó 17-re hívja össze; azon tisztviselő

lőknek pedig, kik akkor a helyszínen jelen voltak, de a gyűlésbe a magyar majoritás megválasztására résztvenni nem akartak, megrendelte, hogy igazoló nyilatkozatukat a guberniumhoz küldjék be. E szerint tehát a dobokamegyei központi választmányt a meggyőztetői választmány ugyan kinevezni, most azonban kemény rendelet ment a bizottság minden tagjához, hogy megjelenjenek és így remélteni lehet, hogy itt a magyar elem nem lesz többségben, a mint vala.

Tájékozás és óvástétel.

Kényszerítve érzem magamat, hogy egy rám nézve igen kellemetlen tárgyban felszólaljak. De e benső kényszernek annyiban örömet engedelmekedem, mert nem Cicero pro domo sua beszél; sem önérdék, sem rosszakarattal nem vezeti tollamat; hanem, a közügy iránti buzgóságom, s a törekvés, hogy tisztán maradjon az, mely hivatva van, hogy sok szenvedőt megvigasztaljon; sok idejekorán való könyvet meggazdálkodjon.

A Schrott-féle gyógymódot értém, melynek életbeléptetését Kolozsvárt helybeli lapjaink hirdették, s melyre nézve illetékesnek tartom magamat a nagy közönségnek némi tájékozással szolgálni.

Illetékesnek tartom magamat — mondám előbb. — Igen; mert miután hosszas betegkedésem után Gräfenbergből és Lindewieséből tökéletesen meggyógyulva tértem haza ezelőtt két évvel: én voltam az, ki egész lelkesítéssel beszéltem a Schrott-cura előnyéről minden mások felett, s elhatározottan igyekeztem minél több proselytot szerezni a természet kultusának azokközött, kik akár helyzetüknél fogva, akár előítéletből nem valának hajlandók hűvére szegődni.

Törekvésem nem maradt minden eredmény nélkül, mert nem csupán érdekltséget keltett sokszoros szóbeli ismertetésem; hanem, egy ilyen kis városban, mint a miénk, igen sok osztályában a társadalomnak vita-tárgya lett; sőt néhány beteg, ki reményt vesztett, hogy valaha egészségét visszaszerezhesse s tehérték hűrezolta az életet, egyenesen Lindewiesébe ment, honnan a legnagyobb megelégedéssel tért vissza. S mindenekfelett, ha nem maradt volna ott egész a cura bevégyőzéseig anyagi vagy családi helyzetük miatt, elhozák magukkal a curába vetett szilárd hitet s megnyugtató bizodalmat, mit az idő szerinti javulás még inkább öregbített.

Örömmel nagy volt, midőn bebizonyítva látam, hogy lelkesítésem, mit mások tulajdonoságnak czimezték, nem fallacia, hanem valóság; örültem, hogy növekedett táborunk, s azzal a gyógymóddal jóhíre nagyobb dimenziókat nyer.

●ly helyzetben talált meg engemet ezelőtt egy évvel helybeli polgár Stasiczki Pál azon nyilatkozattal, hogy ő abból, a mivel anyagiilag bír, egy bizonyos összeget — tisztán humanus szempontból — szívesen áldoz az emberiség javára; hogy neki elhatározott akarata felállítani egy Schrott-féle gyógyintézetet, ha én utasítai akarám.

Hogyan ne akartam volna? A legszívesebb készséggel szolgáltam; hisz vágyamat ezáltal elérve láttam. De utasításomnak sarkpontja, basisa ez volt: minden egyéb másodrendű dolog, a legelső nélkülözhetetlen feltétel, hogy egy ahoz értő ember legyen, ki a curát vezesse s miután tudtam, hogy ilyen embert Németországban sem kap, ajánlottam hogy tetszése szerint válasszon ki egy tehetséges fiatal embert, azt küldje ki Schrotthoz, s egy év alatt elsajátítva a gyógymódot, akkor sikeresen lehet megnyitni az intézetet.

Sokszor tanácskoztunk tervünk felett, az intézetnek alkalmas helyiség felől; a kérdés felett, ha valjon fog-e részesülni kellő pártolásban, s így tovább. Én mindig bátorítottam, lelkesítettem; felajánlottam szívetem, eszemet, lehető befolyásomat; itt-ott tapasztalható népszerűségemet, tollamat, szóval mindenemet, a mire egyedül számíthatok, ha valami nemes és közhasznú van kérdésben, s melyre bármilyen kicsi mértékben is befolyhat igénytelen egyéniségem és mindezt önzéstelenül, jutalom váras nélkül. (Ezt zárlat között szükségesnek látom megjegyezni, hogy azok, kiknek nagyon közel állók a szívükhöz (?), kik szükségesnek látják minden lépésemnél figyelemmel kísérni, nehogy váraya-várt alkalmat leljenek gyanúsításukkal nekem rontani.)

Ez alatt a magas kormánytól megjött az engedély azzal a kikötéssel, hogy mint Schrott-nál is van, egy inspicieus medicinae doctor jelentessék be az intézet megnyitásakor.

Ez időtől fogva hónapokon keresztül nem találkoztam Stasiczki urral mindaddig, míg lapjaink hirdetései közt nem látam, hogy a Schrott-féle intézetet folyó június 1-én megnyitja. Ekkor lejött hozzám (e fáradságtól megkímélhettem volna magát) s felszólított, hogy ajánlataimat most már teljesítem.

Azon kérdésemre, hogy hát van e ember, ki az intézetben a gyógymódot vezesse? Sta-

siczi ur magát nevezte meg, mint ki a könyvből tanulmányozta, sőt magán is megpróbálta; s említett egy nőt, ki Schrottnál volt hat hétig, igen okos asszony; a curát érti, s kit én a nők iránti tisztelétből nem akarok megnevezni; s említette az inspicieus medicinae doctor ur nevét.

Hogy én mindezekre mit feleltem, azt minden kegyes olvasó elgondolhatja; egeimből lecséppentem; egy szép reményem ismét semmivé lett. Azonban, az intézet (legalább annak nevezik) június 1-én megnyitott a Szamos-parton levő Biasini-féle igen csinos kertben, melyet Stasiczki ur kibérelt.

Ez a corpus delicti.

És most, te jámbor, jóhiszemű közönség, dobd el pilulás skatulyáidat, a chinát, zárjátok be a gyógyszerárakat s vándoroljatok a Szamos partjára, ott van a ti Mekkátok. S ha nem teszitek, hálátlanok vagytok; felvilágosodás nélküliek és hazafiatlanok, mert nem pártoljátok azt, a mi hazai.

De hagyjuk a tréfát, hisz e tréfa nekem fájljagobban, ki bizonyos tekintetben a Schrott-curának köszönöm egészségemet.

Csodálatos, hogy kell nekem reactionarissá lennem; mert a legtöbb ember a lehető jóindulattal van; tán egyedül én vagyok, ki bizalmatlansággal viselkedem.

S hogyan is ne viselkedtem, hiszen az öreg Schrottnak egy élet alig volt elég, hogy csak némi rendszert is megalapítani bírjon; Kypke, egy porosz philosophia doctor és szabadalmazott első osztályú gyógyszerész, kilencz hónapig gyakorolta magán, másik kilencz tanulmányozta folytonosan, és így tizennyolcz hónapi tapasztalás után mert róla írni s így tovább-tovább. S nálunk? Nálunk egyszerű az egész: hat hét alatt egy nő egészen kimeríti; egy férfi pedig könyvből tanulja meg alaposan azt, a minek még theoriája sincs kellőleg rendszerezve, annál kevésbé gyakorlása, mely millió árnyalatban változhatik.

De hiszen e cura a természetben alapszik és egyszerű, mondják igen sokan, tehát mindenki megcsinálhatja. De én tagadom ám, hogy az a természet olyan nagyon egyszerű volna s mindenek felett tagadom, hogy a természet könyvből Linné, Humbold vagy csak a mi méltán tisztelt Brassaink is azt olvasná, a mit Csibi Gerzon, s ha Csibi Gerzon olyan boldondol olvas, mely nagyon sokaknak kárt teszen, ezt aztán meg nem téríti sem Linné, sem Humbold, sem Brassai.

Egyébiránt nekem nem volna s nincs is semmi bajom ha valaki privat szenvedélyből valamit csinál és éppen így nincs semmi közöm, ha valaki a Schrott-curát privátim csinálja vagy másokon is végbeviszi; lelke rajta, a felelősség egészen az övé; de, midőn intézetet állítunk, midőn felítjük a egészt; midőn így szólunk: szenvedő emberiség, jer, fizess, és én meggyógyítalak; úgy hiszem, hogy itt van jogunk alaposagot követelni; itt van jogunk felelőssé tenni az intézetet; itt van jogunk azt várni, hogy a Schrott-cura abban a fejlettségében gyakoroltassék, a melyre azt legalább is genialis teremője vitte.

Ezt pedig Stasiczki ur magának nem vindi-calhatja; s fölteszem, hogy saját maga sem hiszi; a ki mint volt iparos igen jól tudhatja, hogy minő sok fáradsággal lehet megszerezni a mesterségéhez megkívántató ügyességet is; és elhiheti nekem, hogy ahoz még véghetetlenül sokkal több tördés és munka kell, midőn a természet és az emberi organismus annyit ezer változatban mutatkozható titkait akarjuk kutatni. Ide nem elég a jóakarát, még a talentum sem, hanem, ha a kettő egyestől és időtől veszi magának a folytonos tanulmányra, akkor produkálhat valamit. S mit más helyzetben nem volna szabad tennem: most ezt is kétségbe kell vonnom s éppen azért, mert Stasiczki ur maga is elismeré, midőn ez ellenvetésemet tettem s mindig csak az inspicieus doctorra hivatkozott, hogy majd ott lesz az, és segít.

Minden tisztelet az inspicieus doctor iránt, kit mint embert örömet látom barátaim sorában. De értem meg Stasiczki ur, hogy ez az öreg Schrott intentioja ellen van, ki az egész medica facultásnak kéréhetetlen ellensége volt, mert azt állította róluk: hogy méreg-keverők, hogy sötétben tapogatóznak, hogy meggyőztetőték az emberi életet; s azt állította, hogy mihegyt valaki medicussá képezte magát, azonnal képtelenné lett, hogy az ő gyógymódját tisztán és pancsolás nélkül alkalmazhassa. Neki nem is volt inspicieus soka... S a fennebbieket az mondá, az az egyszerű szileziai paraszt, kit a magas kormány „doctori oklevéllel“ tisztelt meg e gyógymód által szerzett érdemeért.

Az ifju Schrottnak Lindewiesén már van inspicieus; de mi, a kik ottalvunk, igen jól tudjuk, hogy szegénynek absolute semmi beleszólása nincs, s mindenki csak kacagja midőn kötelessége szerint néha meglátogatja az intézetet.

S nem is lehet a másképpen; hisz tudomásom szerint maguk az orvos urak is táborokra oszlanak: homöopathakra, allopathakra s

tudná isten mikre; hogy lehessen hát 1 ember, ki a medicina tartja legjobbnak, hiva egy olyan iskolának, mely azt éppen megnevezi s kárhoztatja. Mindenek nem lehetünk; az „Universal genie“ ma már detronisálva van; körvonalozott álláspontot kell elfoglalnunk, ha csak némi szolgálatot akarunk is tenni 1 kis kőnek, melybe az isteni gondviselés helyezett.

De, mondhatná valaki: hiszen sokan vannak, kik Lindewiesen jártak, mindenik utasít. Igen ám, de ki az miközöttünk, ki azzal hízlelegne magának, hogy a gyógymódot egészen átértette. Mi csak azt tudjuk, a mi velünk történt s magunkon mindnyáján megtesztük; de bizony egyikünk sem érzi magát hivatottnak, hogy Schrottnak csak félszemét is pótolhassa, a ki azzal annyit lát, a mennyit mi még akkor sem láthatnánk, ha mindnyájan összeállunk.

Hallottam még azt az ellenvetést is, hogy hiszen kezdeményezés, s minden kezdet nehéz. Bizony minden kezdet nehéz és nehéz volna még akkor is, ha egy valóságos ahoz értő ember állana is elén; mert sok előítélettel kell megküzdenni; terhet harezot kell kiállni, mint a szegény öreg Schrottnak, ki 20 évig volt minden nemű üldözésnek kitve. De, minő kezdeményezéssel beszélünk mi? Hát tegnap óta van-e felfedezve e gyógymód, vagy Kolozsvárt találta-e fel valamelyik genienk (mert bővíben vagyunk az ilyeneknek). Oh, bizonyára nem! Tebát, minő kezdemény? Hogy egy ötszáz forintos kert kibéreltetett, a mi valóságos luxus articuluss, minő a szobákban alig fér el tíz beteg. Minő kezdemény: hiszen nincsen ügyvezető, (a doctor csak inspicieus); de még egy szolga sincs, ki bevégzett ember legyen, a Schrott értelmében. Azt mondják: kereset, de nem kapott. Hát akkor ki kényszerítette rá, hogy felállítson egy intézetet, melynek hallatára az öreg Schrott megfordul sirjában; hiszen, concurrens nem volt senki, hogy attól féljen, mintha más valaki megelőzné; egyedül állott, várhatott volna mindaddig, ha csak a szenvedő emberiség állott lelki szemei előtt, mi egy olyan intézetet ajándékozott volna Kolozsvárnak, sőt Erdélynek, mely halhatatlanná tette volna; mi így azt, kell mondanunk: „adalt, uram esőt... stb.“

Figyelmelteték arra is, hogy várjam be az ereményt s ne itéljek a jövőd felől. Mindenesetre figyelmet érdemlő, büles tanácsnak tetszett egy eleinte előttem is. Hátha ugyan sikert fog felmutatni; hátha eredmény lesz; hátha belopja magát a közvélemény jóindulatába! De hátha, nem; ha egy pár olyan eset fordul elő, mely még a meglevő jó hirt is meggyilkolja; ha hitelét veszi el: akkor, ki lesz az, a ki még egyszer feltámasztja halottaiból?

Ime, ez az, melyért szükségesnek láttam e tájékozással szolgálni; mert véghetetlenül sajnálnám, ha egy ilyen áldásos eszme a kontároskodás miatt gyümölcstelenül hullana ki közéletünkől, melytől én erős meggyőződéssel várom, hiszem és remélem, hogy regenerálja az életet; szükségesnek láttam szólni, mert tudom, hogy erkölcsi, társadalmi és bármilyen tekintetben hibáink, nyomorunk nagy részben onnan származik, mert az első lépés tévedését sem magunkban, sem másokban nem bolygezzük meg, hanem holmi „bánon is én“ féle titremességgel kisiklani engedjük s legfőkébb megmosolyogjuk azt, a mi féltetni kellene; és szükségesnek láttam szólni: hogy óvást tessek, illetőleg tiltakozhassam e kontárkodó felületesség ellen, mely csak bitorolja a Schrott halhatatlan nevét, de most meg nem érdemli.

Ezek után tiszta szívemből kívánom, hogy az intézetet mielőbb biztosabb alapokon nyugodva, kezdje meg missioját: akkor örömmel vonom vissza e czikkemet, s mitől isten őrizzen, ha szükségem leend rá, bizonyára én is fedele alatt fogom keresni az élet legdrágább kincsét az egészséget.

Hiszem, hogy e felajdulásomért ismét szaporodni fog azok száma, kik óhajtottak volna, hogy most is Lindewiesében legyenek; nem tehetek róla, az igazság úgy szeretem, mint becsületemet s úgy hittem, hogy e nyilatkozattal tartozam tiszteltemtől közönségünknek, a néhai derék Schrott halhatatlan szellemének, s tartozam meggyőződésemmel (*), Dixi et salvi animam meam!

Szász Gerő.

A reformatusok közszinatra Dé-zen június 14.

(Előleges közlés.) Tegnap már az egész város nagy mozgásban, nagy készülődésben;

*) Midőn e nyilatkozatot közreadjuk, egyszerűsind hisszük, hogy annak érdemes írja sem hozzá kétségbe a vállalkozó tiszta akaratát azon hasznos intézet megalapítására. Mi is óhajjuk az emberiség érdekében, hogy az sikerüljön, s kérdésen kívül a vállalkozóra nézve hitelkérdés az, hogy alapítandó intézet élére kar képzett szakembert állítson. Külföldi orvosok magukat bezt tegnek színelve tanulni ki a Schrott-féle intézetet a helyszínen. Egy vállalkozó azakembert kell Stasiczki urnak is ott a helyszínen képeztetnie, s intézet élére állítania. Ekkor ő nem csak e kőnyrkére, de az egész házára nézve magát egy igen hasznos gyógyintézet megalapítója gyanánt érdemesitendi.

Szerk.

Az országból a zsinat törvényes tagjai az eszterháziak, jegyzők és a főgyűlési tanács küldöttei, úgy felszentelendő ifjú lelkészek egyre érkeznek a szállásoltak. Délután az egész város ünnepélyes arcaztól. Várják, mennek a püspök ő méltósága elfogadására, a mozsarak kanadái már szikráznak, zaj, öröm, lelkesedés, kíváncsiság zaja; fényesen öltözött vidéki és városi delnök járnak, kelnek az utcákon. Két vidéki lelkész előre ment, hogy a püspök ő méltóságát a kíséretét a jénői fogadóban üdvözölje. Délután 4 órakor főispáni helyettes mlgos Pataki Dániel, főispán Véér Farkas és dr. Szőcs Sámuel urak a határszél-ig pompás fogatokkal a püspök elibe mentek s beszéddel üdvözölve a vendégszeretet és jelölt szekerükbe ültették. Az ugynevezett rétdőrnél szegabiró Papp Albert ur vezérlete alatt a megyei és városi birtokosságok alakuvala dalias alaku lovas banderium várta, hol is a dézsi egyházkör esperestje t. Almási Sámuel ur a kerület papjaitól környezve üdvözölve beszéddel fogadta püspök ő méltóságát. A banderium lovagiasan tiszteleg, a püspöki szeker körül testőrséget képez s a város és vidékből meg előre ment fényes fogatok, a tisztelek meg annyi jelei oda csatlakozva közelgének a város felé; ágyuszó jelenté a püspök érkezését. A város végén nagyszerű díszkapu emelve, hol a városi tanács és választott közönség ünnepélyes díszruhában várja, s városi szónok Róth Pál a város nevében szíves beszéddel üdvözli. A ezekoh zászlókkal ünnepélyes ültözethen az utcán két sort képeznek, s a mint a püspöki szeker megyen megszűnés nélküli hársány eljett kiáltanak. Ez alatt a harangok minden egyházbán meghuzatva zúgnak, a piacon a mozsarak kimért szünetekben folytonosan dörögnek, míg a 24 lövés megtörténik.

Igy érkezik meg d. n. 6 órakor ő mlga szállására az ugynevezett Bucsai házhoz, mely legdíszesebb épület városunkban, a két főispán, a tanács és választott közönség, egy vidéki biztosok és papság kíséretében, a ház gráci-csainál két sorban a fin- és leányoskóla nevendékei állanak, s a hymnust éneklék, s ez ártatlan angyali éneklés között halad fel a tisztes főpap a számára fényesen kisdíszített terembe, hol a tornácson fehérbe öltözött, s virág koszorús leánykák vártak, Unger Amalia derék tanítónő nevendékei, s közöttük egy verssel üdvözli, s végül az egész leányse reg áldást kiált, s koszorukat hány ő mlga lábai elébe. Mirendkívül megaló volt. Ő mlga érzékeny szavakban áldotta meg a gyöngye nevendékeket; benn helybeli lelkész Medgyes Lajos a püspök ő mlganak egykori tanítványa fogadja megindult szavakkal maga és az egyház nevében. Erre s a többi üdvözölő beszédekre is a püspök ő méltósága azon velős és kenetes szavakkal felelt, mely ő mlganak annyira hatalmában áll, s melylyel lelket és szívet egyaránt lefogal. Este a kolozsvári reformatus collegiumból hat szekerem kiboztatott tanuló ifjúság zeneka, a bandisták kitűnő játékával mellett az egész utcát ellepő fáklyás menet állapodik meg, két darabot játszik. Ekkor megyei főjegyző Szarvadi Pál jeles tehetségű fiatal hazánkia többet magával felmegy és a püspök ő mlgtát lelkes beszéddel üdvözli az egyház minden egyes tagjainak nevében, mit ő mlga szívet ható szavakban megköszönvén, ez estvével az ünnepélynek vége lett. A szinkörben IV-dik Lászlót adták, fulladásig telt nézők előtt.

Ma jun. 14-kén reggeli 9 órakor a vármegyebáznai zsinati ülés. A püspök a tagokat üdvözli. A felszentelendő ifjú papok számbavételnek. Összesen 22. A főgyűlési tanács küldöttei követség útján a gyűlésbe meghívatnak. A zsinat két fontos tárgya a papi választás és a deserta ekkleziák ügyében bizottmány nevezeték, kik a közszinat elibe megvitatás végett véleményét mondjanak. Ezzel a gyűlés eloszlott. S a reggeli templomozásra a harangok megkondultak.

Az egész zsinat személyezte a püspök ő méltósága vezérlete alatt a templomba vonul, hol kéndi esperes Szini János ur tartott a Krisztus feltámadásáról s a mi feltámadásunkról kenetes beszédet. Az isteni tiszteletet emelte a Pécsi Imre ur által betanított dézsi harmonia felséges zengése, s a kolozsvári ifjúság zenekara, mely a templomban a hymnszt játszott. Templom után mlgos Véér Farkas és báró Vessellényi Ferencz főkurator urak fényes ebéddel lártak el az egész zsinati személyeztet, több világi és egyházi notabilitásokat meghíva, valamint a kath. és görög lelkészt is, hol lelkesen lelkesebb felköszöntések voltak. A többiről holnap.

Zömlén.

MEGYEI ÉS KÖZSÉGI ÉLET.

Marosvásárhely, jun. 10.

Ma tartatik meg a ns. marosszéki hajdan magasztos elveken nyugvó alapjánál fogva oly szépen virágzott, de a mostoha politikai viszonyok miatt kissé hanyatlásnak indult kö-

esönös tűzkárméító társaságnak nagy közgyűlése. Elnök b. Balint József ur ő mlga legelőbb is felolvastatja a ns szék id. fő kir. birája b. Horváth Albert ur ő mlganak azon átiratát, melyben a t. főkirálybíró ur felhívja az elnök urat egy közgyűlés tartására, mely közgyűlés a társaság kissé szilált ügyeit rendezze, a változó viszonyok miatt eddig lanyhán szedett fizetéseket gyorsan fölzedve, a károsultak kielégítését eszközölje, és a régi rendszer alatt átdomított alapszabályait, a mostani idő és politikai helyzethez mérve módosítsa, s ekép módosítsa, minél előbb a magas kormánysszékhez megerősítés végett fölküldje! Ezután az elnök b. ur kitűzött tanácskozással végett, ha akar-e a társulat tovább is fenn állani, vagy nem, s ha igen úgy a legstírgetősebb teendőket felett határozzon. Erre többen a tárgyhöz hozzá szölvá, bár néhányan hitünk szerint a károsultak, a kissé későre maradt kárpótlási fizetés kikapása miatt, a társaság további fennállása ellen, jobban mondva a részünkről kiállás mellett nyilatkoztak, azonban az általános vélemény, és ebből folyólag a határozat az volt, hogy ezen üdvös és egy a maga nemében csaknem páratlan elveken alapult kölcsönös tűzkárméító társaság ne csak fennmaradjon, hanem egészen újja születte, minél előbb rendbe hozassék, a multban károsultak, s még egészen ki nem elégíthetett fizetéseket gyorsan eszközölje, és az alapszabályokat a jelenlegi helyzethez módosítsa, minél előbb fölterjessze.

A társaság az önkéntesség alapelvén szerkesztett levén, nem kíván ugyan senkit is a társaságban további benmaradásra kényszeríteni; azonban, hogy az ebből kiállás a maga rendén meghessen végbe, valamint a mostan, az újban módosított alapszabályok szerinti társaságba belépni kívánóknak rövid és rendes ut nyitassék, elhatározta minden dűlöljárásba két egyént kiküldelni, kik a falvakat összegyűjtve egyenként, azokat a résztvételre fölhíva, az összeírást véghezvigyék. Ezen mit megtételére az egyének kinevezettek, és kötelességükre tétetett, hogy munkálataikat és eljárások eredményét augusztus 8-ig az elnök urhoz adják be. Ezután az elnök és al-elnök újra két felkiáltással elválasztattak, az igazgató választmány tagjai felolvasztván, helyben hagyattak, és ezen igazgató választmány, egy a további teendőket, alapszabályok módosítása stb. gyorsan leendő végrehajtásával, mint egy és a közgyűlést illetően bármint tárgyak eligazításával ideiglenesen a közzelebbi közgyűlésig megbíztak. Ezzel a közgyűlés, mint sok mindennek, úgy ezen társaság létezésének is szebb jövőt óhajta eloszlott.

r. l.

Külföldi levelezés.

Bécs, május 20.

Atyámfiai! Láttatok-e legelő embereket? Én láttam, és megesezt a szívem rajtuk. Mindazonáltal örültem, hogy e szerencsétlenek ilyenre képesek. Az embert ugyanazon ösztön őríti ily cselekvényre, mely a barmot, u. m. az önfentartás ösztöne. Az én tatárim tehát éhségtől kinoztatva, füleddel elésre adták magukat. Mi szorosan véve, az emberi élet fentartására nem elégséges; de jelen esetben győgszerűt tekintendő; miután e boldogtalan népben a súly dulong. Tudva van, hogy eme szervezettontó kör ellen nyers névny anyagok élvezése egyik legezészerűbb övszer. Eszik ők főleg a labodát, saját nyelvükön a sós lóromot nevezvén ily, melyet néptünk lóssóka név alatt ismer. Ezen — a körülmények közt öröndetes — jelenséget látván, figyelmesttem őket a most bőven található százsára, kattang és pitypang (kalakánez) úde leveleire, valódi sósókára, galambgye-salátára, esalyánra stb., melyek most mind jó szolgálót tehetnek. Szegények, tanulókonyak s követh tanácsaimat. Azalatt nevében a padisá-hoz folyamodtam, elelmi s bővebb gyógysegélyért. Emlékezem hazámra, a negyvenes évekből, midőn a Pestre tödült tatáryafiak éhségtől gyötörve, szinte kijártak a Rákosra legelni; s halottjaik boncolására alkalmával, emésztetlen szénasomagok találtattak gyomraikban. Minket, miután a széna még nem is érik, Isten segedelmével, talán a padisá-megőv hasonló tapasztalatoktól. Könyörögtünk felebarátinkt, a tatároktól!

Egyébiránt vetéseink jól indultak, már is jarasoz szálatok hajtján a rozs és buza. Különös Isten kegyelméből, eme — nyarán át tik-kasztó száraz — vidékre mostanság hehébbó-meg egy kis lanya eső is jár. Ma volt első mennydörgésünk. A hirdetett napfogatykozást május 17-én senki sem vette észre; mind a mellett, hogy hajnalról alkonyig derült időnk vala. Tengerünk bámulatosan csendes. Ily egész hét tartamán uralkodó szélesedést meg nem vettem észre rajta. Itt, hol ha különben semmi zaj sincs, a tenger zúgása hirdeti a természet elevenességét. Ennélfogva halászainknak most van aratása. Merettyükkel, gyal-mokkal, szigonyokkal czipelik ki az özből

dús martalékaikat. Még a horgászoknak is mosolyog a szerencse. S e mulatságot uri emberek itt szenvedélyesen üzik.

Lakik itt egyetlen egy legdicserendőbb szenvedélyű férfit. Dr. L. ki, számfeletti orvos címen az angol telepen megtelepedhetési jogot nyervén, a tengerre mosolygó csinos házat épített. Ez maga az antikok tára. Aztán ezt recezével körül kerítette. Kertét kikeletkor csemetékkal beültette; a megfogamzottakat gondosan ápolja, mik háládatosan nyiladoznak feléje. Így, egyetlen ember, eme díszletnek indult virányos kert által, példát tüntet fel Kúszfendének és környékének, miképpen lehessen a parlagból növényékitményt alakítani, s a táj fanyar ábrázatát keesgetővé változtatni. A jó példa hat. Most a törökök is neki eredtek, s a városkivüli déli buczákon szőlőtvetvényt kezdtek, mely szorgalmukat Álláh bereket virszlín.

Isten áldja meg! Dr. Oroszhegyi Jósá.

KÜLÖNFÉLÉK.

— Kolozsmegyében a választók följajstroma ellen netalán benyújtandó felszólalások átvételére és megvizsgálására az egyes vá. kerületekbe kiküldött három tagu bizottmányok folyó hó 18-dikán kezdik meg működéseiket. Főválasztási helyekül Kolozsvár, Nagy-Almás, Gyalu, Pusztá-Kamarás és Nagy-Nyulas határozatott a középponti választmány által.

— A „Donau Ztg.” nagy-szebeni vezércikk írja nem tartja célszerűnek a „választási törvény” némely pontjait; különösen azt hibáztatja, hogy a követek száma a legnagyobb városokban aránylag csekély, az iparúzó helységekre kevésbé figyelték a szász földön, mint a magyarok és románok közt, s több kerületben főválasztási helyek hibáson jelöltettek ki. Czikirő óhajtaná, hogy a realisták az érdekképviselet szerint osztályoztattak volna és csak tíz nevezetnék ki a nagybirtokosok közül, a többi pedig a főpapokon kívül, az irókból, kamaraelnökök- és hivatalnokokból. — A czikirő panaszkodik, hogy egy fiatal szász párt van keletkezésben, mely nem akar hivatalnokot választani követnek, tartván tőle, hogy ezek nem vendélik az ország jogait elég erélylyel. A „D. Ztg.” megengedi, hogy ezen parányi töredék jó indulatu; azonban egy hiszi rossz uton jár. Csak azzal vizgasztalja magát, hogy e tévelygők végre is csak szintegy nagy-osztrákok és nem a magyar ügy pártolói. — A czikirő azt is megjövendöli, hogy a 125 követ közül mennyi fog a különböző nemzetiségekhez tartozni? Magyarok és székelyek küldeni fognak összesen 60 követet, 30 a nagyosztrák százkra fog esni, s meg 30 a nagyosztrák románokra! Végre a fenmaradó 5 kétséges, hogy minő politikai irányu lesz.

— B. Bánffy Elekét Somlyórol a cs. k. katonai törvényszék N.-Váradra maga elé idézte.

— A szász ispán-helyettes ismét Bécsbe utazott.

— G. C. Mint értesültünk, azon személyeket illetőleg, kik fejedelmi kinevezés folytán hivattak meg az erdélyi országgyűlésre, az erdélyi udv. kancellária ő Felsőének már tett előterjesztéseket, s a legfelsőbb elhatározás e napokban váratik.

— Az egy havi fogságra ítélt dr. Staresovicsnek a zágrábi diákság f. hó 9-én este fáklyászenét akart rendezni, s midőn ez a városkapitányságtól tiltatott: serendé-ot; a kapitányság ezt is tiltotta. Am a fiatalság a tilalom daezára összegyűlékezett, s énekelni kezdett: felszólították: oszlozjanak szét; hiába, a tömeg együtt maradt, míg csak a karhatalom meg nem érkezett. Hármán elfogattak; a vizsgálat folyamatan van. Sebesülés nem történt.

— A „Foaia”-ban olvasunk 2 körlevelet, melyeket a 2 g. egyházfőnök urak az országgyűlési követválasztások tárgyában mintegy utasításul bocsátottak ki. St. Soluti körlevele május 23-án kél s leg'inkább egyetértésre inti a románokat, mivégett felhívja a papok s világi vezetők, hogy előleges megállapodás szerint a választókat utasít-ák. Végül két vasárnap sz. liturgiát mondatni rendel, részünt az ural kodó ház hosszás és boldog életéért, részünt pedig az együtt lakó nemzetekkeli egyetértésért, hogy a köz haza boldogságára hatályoson működhesse. — A Saguna körlevele hasonló szellemben van írva, azon csekély különbséggel, hogy nem rendel sz. liturgiát, sem azt nem tanácsolja, hogy a több nemzetekkeli surlódást kerüljék ki; hanem ezek helyett szívökre köti a választóknak, oly követet választani, ki már tökéletesen kiprobált román. Végin azt mondja: úgy történjenek a szavazatok, mind az esperesztizsek meghatározza. (K.)

— Erdélyi ügyek. Az „Agram. Ztg.” nak azt írják Bécsből, hogy az államminiszterium nem igen táplál vérmes reményeket Erdélynek a birodalmi tanácsba bememenetelére.

iránt; de másrészt a felől is bizonyos, hogy az erdélyiek a pesti országgyűlésre se küldnek képviselőket. — Nádasdy gr. a kancellári állomáson megmaradását — hallomás szerint — az erdélyi országgyűlés eredményétől feltételezi.

„Megyei élet” rovatában a 3-dik levél élen hibáson áll, „Maros Váshárhely” „Holdmező-Váshárhely” helyett.

POLITIKAI HIREK.

Angolország. London, jun. 9. A felsőház tegnapi ülésében Ellenborough lord megpendítette a lengyel ügyet. Kérdést intézett a kormányhoz, fejlődtek-e már annyira az e kérdés felett folyt tárgyalások, hogy békés eredményre lehessen számítani. Orosz, valamint Lengyelország érdekében reméli a szölv, hogy a jelen állapotnak Lengyelországban egy alkotmányos kormányzat helyreállítása által véget fognak vetni. Lengyel királyság az orosz császári háznak egy tagja által, a legjobb megoldás lenne. Fegyverszünetet nem tartanacsónak, inkább kitartást ajánl a lengyeleknek. Erre Russel lord a következőleg válaszolt: Részletekbe nem bocsátkozhatik. Oroszország a három hatalom jegyzékeire kimerítően választott, különösen az angolra, s kiemelte, hogy a hatalmak nem terjesztettek előbe semmi határozott javaslatot. Erre Angol és Franciaország egy javaslatot állapítottak meg, a mely folyó hó 6-án hétfőn volt közölve Bécsben; a feleletet reá szerdán 10-én várták. Ily körülmények között a szölv nem terjeszkedhetik ki bővebben az Angol és Franciaország közt megállított tervre, a lengyel királyság helyreállítását illetőleg; e vállalat nehézségei már 1815-ben is megüsitották. Castlereagh lord minden erőfeszítését. A fegyverszünet szükségességét Russel lord az orosz soldateska, valamint a felkelők titkos kormányának kegyetlen bánásmódjával indokolta s beszédét im e szavakkal végzé: Nem a mi feladatunk egy oly lengyel királyság felállítását indítványozni, a mely az egykori Lengyelország minden tartományát magába foglalja; vagy egy ilyen tervet terjesztetni az oroszok csárája elébe. A mi törekvésünknek mindig oda kell irányozva lenni, hogy Európa különböző hatalmaival akép folytassuk alkudozásainkat, hogy a közönséges békét valóban fentartsuk. En részméről egy Lengyelország érdekében teendő fegyveres beavatkozásban semmi előnyt nem látok s tiltakoznom kell egy ily háború ellen. Bátorodom uraim egész szerénységgel kérni, mivel érzem, mily tehetetlen vagyok ily nehéz ügyek vezetésére, s mégis rám sulyosul az alkudozások vezetéséért a felelősség, várják be a további közlések eredményét.

A „Morning Post” junius 8-i számában egy érdekes cikk jelent meg, a melyből látszik, mennyire igyekeznek Ausztriát, részünt biztatásokkal, részünt fenyegetésekkel egy bizonyos irányu működésre bírni a lengyel ügyben. A czikirő előrebocsátja, hogy a három hatalom egyesített törekvései a megkezdett uton nem fognak ohajtot célra vezetni. Ha nem volt valószínű, hogy a lengyel kormány a fegyverszünetet elfogadja, úgy ez még kevésbé valószínű, ha az eredményeket tekintjük, a melyeket az ismeretes javaslatokra alapítandó értekezlet előidézhette. Először is az engedmények, a melyekre Oroszországot unszolják, a mennyire mi értesülve vagyunk, csak a lengyel királyságra vonatkoznak; miután azonban a tartományok mind lázadásban vannak, a nemzeti kormány nem fogadhatta el a lengyel királyságra nézve a kedvezményeket, a melyekből a tartományok ki lennének zárva. Ezenkívül magok e kedvezmények is oly rendkívül határozatlanok és kétesek, hogy a tartományokra való kiterjesztésük esetében sem érdemelnek meg az elfogadást. Itt a javasolt engedmények részletezése s csekély borderejűnek kimutatása után a cikk ekép folytatja: Azonban felesleges a nemzeti kormány egyes ellenvetéseibe bocsátkozni, miután az ily feltételek alatt bizonyosan semmi fegyverszünetet el nem fogad. Nem szükség azokat felemlitenünk, kivált miután újabb események arra mutatnak, hogy Ausztria célra-vezetőnek tartandja foly politikát kezdeni, a mely által nemcsak kiszabadul a bonyodal-makból, a melyekbe húzó halasztó magatartása által csalhatatlanul belé kell esnie, hanem még az európai helyzet feletti uralmat is kivívja magának. Poroszország eljátszodta az egykor annyira keresett állást, hogy a szabadelvű nézetek képviselője legyen Németországban. Most Ausztriától függ, hogy a Poroszország által tiesen hagyott állást minden nagy erőfeszítés nélkül elfoglalja. Ha el nem foglalja, s a lengyelkérdés segítségével nem hasznosítja, az ő saját hibája lesz. A szabadelvű Németország kétféle u. m. érzelmi és politikai okokból táplál rokonszenvet egy független Lengyelország eszméje iránt. Az érzelmi okok abból a részvétele magyarázhatók,

a melylyel minden szabadelvű ember viseltetik egy idegen jármat lerázni törekvő nép iránt. A politikai okok a német-szláv és az orosz tartományok közé állítandó korlát szükségességében keresendők. És Anglia bizonyosan inkább ohajtáná e korlátot Német-mint Franciaország segélyével felépítve látni, a míg másfelől kétségen kivül, hogy Európa jelen helyzetében ez az egyetlen biztos politika, a mely az osztrák kormány előtt nyitva áll. Amde egy oly Lengyelország alkotására, a mely védgátul szolgáljon Oroszország ellen, nem elég az a tartomány, a melyet lengyel királyságnak neveznek, hanem egy Kurlandtól Ukrajnákig terjedő erős államot kell alakítani. Bármely idegen hatalom, a mely ez ügyet felkarolná, számíthatna az ottani népesség lelkes és egyetértő közremunkálására. A mel-lék előnyökre pedig nem szükség utalnunk, a melyeket Ausztria elérne, ha elég bátorsága volna, egy ily politikát nyitlan és egyenesen programjának vallani. A német államok ragszkodása örökidőkre biztosítva lenne számára. Politikai vetélytársát Poroszországot megsemmisítené. Északi határszélén egy erős és halálos szövetségest nyerne, s az általa teremtetett királyság trónjára egyik főherceget ültethetné. Saját határain belül elfojtaná mindazokat a fondorlatokat, a melyek csupán abból a hiedelemből táplálkoznak, hogy Ausztria a reactionarius és despoticus kormányokkal rokonszenvez. Anglia barátsága és bizalma soha sem létezett magasságra fokozódni, ugyhogy e két hatalom egyetértve Európa sorsát vezethetné. Ha Ausztria a most kínálkozó s talán soha többé vissza nem térő alkalmat fel nem használja, örökre meg fogja banni s újból egy szerencsétlen szövetségbe lesz kényszerítve a nélkül, hogy Porosz- és Oroszország valaha elfelednék vagy megbecsátanák a mit Ausztria vétett ellenük. Azonban nincs okunk — így végzi a „M. P.” — egy ily kellemetlen eseménytől tartani. Azt hisszük, a fenidézett okokat méltányolni tudják Bécsben, és Ausztria egy pár hét alatt a mi cziklünk értelmében szerkesztett javaslattal fog Németország előtt fellépni.

Franciaország. Páris, jun. 12. Azok után a kedvezőtlen tudósítások után, a me-

lyek közelebb a francziák mexikói hadjáratáról közölve voltak, egészen váratlanul jelenti a „Moniteur”, hogy Puebla a francziák kezében van. A francia konzul Uj-Yorkból jun. 1-ről ezt táviratja: Havanah- és Veracruzból szóló tudósítások szerint Puebla a miénk; Ortega 18,000 emberrel feltétlenül megadta magát. Egy más uj-yorki táviratban ez áll: A havanai „Diario” bizonyosnak mondja, hogy Pueblát a francziák bévették.

A mai „Moniteur” jelenti: Az ausztriai császár s a porosz király szerencsekíváratukat küldötték a császárnak Puebla bevételéhez. Forey tábornok tudósítása csak jul. 2-án fog megérkezni az angol főzössel. Puebla majus 17-én capitulált, a francia főzös pedig 15-én hagyta el Veracruz. Magán sürgönyök szerint a francziák majus 18-án elkezdték Mexikó ellen nyomulni.

Azt beszélék, hogy Thiers közelebből Bajországra és Ausztriára fogna utazni.

A „France” szerint Napoleon herceget Egyiptom belsejébe tett utjáról jun. 12-én visszavárták Alexandriába.

Németország. Berlin, jun. 10. A király parancsából a koronaörököszt feleletre vonják Danzigban tartott beszédjeért. Különösen szemére vetik a hercegnek Berlinből nyakra-főre történt elutasását, a midőn igen jól tudta, hogy miféle tárgyak voltak majus utolsó napjaiban a minisztertanács szövegében s valószínűleg éppen e tanácskozások elől állott odább.

Azt mondják, a király határozottan ellene van minden további oetroyalásnak. E szerint új választótörvényről, a jelen körülmények között, szó sem lehet.

Breslau, jun. 11. A városi képviselőtestület a királyhoz küldöttéget határozott, a mely kérvényt nyújtson be a sajátrendelet visszavétele s az országgyűlés egybehívása végett. Elvanger főpolgármester határozottan fellépett e határozat kivitele ellen. Azonban a küldöttéget még az nap este elindult Berlinbe.

Orosz- és Lengyelország. Egy krakkói, június 11-i távirat szerint Kononowicz (a kit orosz tudósítások már régen elfogattak és főbe lövettek) újból összeszedte hadosztályát Radom tájékán. Lelewel jun. 5-én Janowál

esatázott. A krakkói vajdaságban álló oroszok egészen demoralizálva vannak; Bonza lovas-ságot nyomozzák. A plocki vajdaságban Sokolnicki esatázott Ostrolenkával.

Az orosz kormány egy pár hét előtt jelentékeny összeget akart a varsói bankból kölcsönvenni s ez iránti kíváncsát ki is jelentette. A bank igazgatók, hogy az orosz kormány történhet erőszakos intézkedéseit megfússza, zálogleveleket kivette a forgalomból. Azonban az orosz kormány ráparancsolt, hogy a zálogleveleket bocsássa ismét forgalomba. Ez intézkedés eredményeül jelenti a „Wiener Ztg.”-nak egy varsói, jun. 10-ről szóló távirata, hogy a varsói bankból 3,500,000 rubelt elloptak, a mely összegből 3,200,000 rubelnyi értéket a lengyel földhitelintézet záloglevelei képviselnek. A bank pénztárnoka elszökött.

Az érintett előzmények után nagy a valószínűség, hogy a bank pénztárának ilyen móddal való kiürítése a forradalmi biztomány intézkedése következtében történt, az orosz kényszerkölcsön kiküldése végett.

Emeli e valószínűség egy berlini, jun. 12-ről szóló következő tartalmu távirat: Varsói magán levelek jelezik, hogy a kinestári biztosság ottani főpénztárának vizsgálása alkalmával, öt millió ezüst rubelnyi hiány merült fel, orosz bankjegyekben, lengyel záloglevelekben és félimperialokban. A hiányzó összeg helyett a nemzeti kormány egy nyugtája volt a pénzszekrényben. A pénzzel együtt négy pénztári tiszt is eltűnt, valamint a könyvek, a melyekben az elvett záloglevelek számai fel voltak jegyezve.

Hir szerint a Varsóból kiinduló táviradvonalok mind el vannak rontva.

Amerika. Uj-York, jun. 1. A esatatról jelenti, hogy az egyesületiek Viksburg ellen megkísérlett háromszori roham után a déliek visszaverték. Azt mondják, hogy Johnston tábornok 15,000 emberrel az egyesületiek háta megett áll.

Ujabbak. Konstantinápoly, jun. 6. Több itt tartózkodott lengyel eladott a felkelés színhelyére; követni fogják őket mások.

— Smyrna, jun. 5. A varsói forradalmi biztóságnak egy tagja Kreczkowski ide jött, összehozta az itteni lengyelek nagyobb részét, egy francia gőzösön Konstantinápolyba szállította őket, a honnan a Dunán Lengyelországra fognak menni.

— Athéne, jun. 6. A kormány három-napi ünnepet rendelt a korona elfogadásának emlékére. Azt mondják, a király július hó felé fog Triestent és Korint átdélni. A jonaiak, bir szerint, feltételekhez akarják kötni a csatlakozást; e feltételek adó- és választótörvényeiknek megtartásában állanak. Elisben György király képét megégették, mire a nemzetőrség lépett közbe.

Legujabb. A figyelem régóta oda van fordítva: mi történik a visszakeblezett erdélyi részek urbéri kártalanításával? A mint hitelesen értesülünk, a magyarországi udvari kancellária a magyar királyi helytartó tanácsához leirt, hogy azon intézkedésekről, melyek az idei márczius 14-ről 3,701 szám alatt kelt udvari rendelet folytán általa történtek, mielőbb jelentést tegyen; mindenesetre pedig az urbéri kártalanítás kérdésében akint járjon el, hogy a visszacsatolt részekben volt földesurak jogos igényei kellőleg biztosíttassanak.

Ezen intézkedés folytán remélni lehet, hogy a partiumbéli urbéri kárpótlás kérdése mielőbb az ide vonatkozó rendszabályok értelmében el fog láttatni, s a várt kárpótlás folyamatba indítatik.

Bécsi börze június 15-én: Nemzeti kölcsön 81.10. 5%. Metalliques 75.85. Bank-résztvény 797.—. Hitel-résztvény 192.70. Váltó Londonra 111.—. Ezüst 110.50. Arany 5.29. 1860-diki Állam kölcsön 99.—.

Június 13-án: Urbéri kárpótlási kötvény: Magyarországi 75.50. Erdélyi 73.50.

T. és lelelős szerkesztő DÓZSA DÁNIEL.

H I R D E T É S E K.

HIVATALOS.

(131)
1344 1863.

Hirdetmény.

A felsőes királyi Főkörmányszék 16,893 szám alatt kibocsátott rendelete következtében, a Tordavárosi pálinka árusítási jog újabban haszonbérbe kiadandó lévén, árverés útján a folyó 1863-ik évi július 1-én napjától kezdve 1865-ik évi januarius 1-én napjáig kiterjedő 1 és 1/2 évi időre. E véget folyó 1863-ik év június 25-én, délelőtti 9 órakor, az árverés meg fog kezdetni a városbázánál, melyre a vállalkozók, azon megjegyzéssel hivatalnak meg: hogy a felkiáltási ár 1 évre 12,000 o. ért. forintokban lévő megállítva, 1,200 oszt. értékű forint bánt pénznek előleges letétele és a felkiáltási árt kétezeresen felérő biztosítéknak kimutatása után szolhatnak az árveréshez. Zárt levell ajánlatok pedig csak az árverés megkezdése előtt fogadhatnak el. Az árverési feltételek a városbázánál meg láthatók.

Tordaváros Tanácsától.
Tordán, június 11-én, 1863.

HEM HIVATALOS.

(133) (1-1)

A cs. kir. oszt. HITEL-SORSJEGYEK huzása

folyó 1863 év július 1-sőjén leend.

Minden ily jeggyel a huzások folytán nyerni lehet

A kölcson nyememényei 250,000 frt. 200,000 frt. 150,000 frt. 40,000 frt. 30,000 frt. 20,000 frt. 15,000 frt. 5000 frt. 4000 frt. 3000 frt. 2500 frt. 2000 frt. 1500 frt. sat.

legkevesebb nyememény 140 frt.

1 ily sorsjegy ára csak	3 frt	} ausztriai } bankjegyekbe
5 " " " "	14 " "	
11 " " " "	30 " "	

Megrendelések az illető jegyár összeg melléklével mentől előbb és egyenesen a B. Schottenfels bankár hához a m. Frankfurtba intézendők.

(129) (2-10)

Tudatjuk a repceze termelő urakkal, hogy az idén a repceze a fuvarbért leszámítva a teljes PESTI piaczi árba fizetjük

KISS TESTVÉREK, olajgyár tulajdonosok.

(132)

K. Fehérvárt a várba, postautca 11 szám alatti tulajdonosnál három utazó kocszi, mindenik 4 ülésel, az utazásra bőrröd, a podgyász helyel s pakoló ládával ellátva, egészen elzárhatók, az utazásra alszalmások le és felszedhető fedéllel, nagyon jutányos ármelett eladó.

Jelentés.

(1-2)

A bécsi köz-gondoskodó intézet

a legmagasabb helyen szentesített június 1-jétől 1862-ben kelt új alapszabályok értelmében, újabb részvény-bételekre megint kinyitott.

Az 1862-ik évben ugyanazon év december 31-éig tett számlási-kimutatások szerint 1000 új bételek, és fejűl fizetések által mintegy 36,000 o. értékű forint készpénz befizetéssel gyarapodva, több mint 66,000 o. értékű forint, a régi bételek után fizetvén, nagyira, hogy ez által az intézet alaptőkéje több mint

tizenöt millió o. é. frtot tesz.

A részvényesek képviselete által erősödött igazgatóság hatályosságát jelen évben megkezdte.

Bételek, a felül pótlásokra és a régi bételekre való rá- és utánfizetések elfogadtatnak Bécsben a fűntézetnél (Graben) (takarékpénztár épületben) valamint a tartományokban lévő ügyvezetőknél, hol egyszersmind az alapszabályok 10 krért, és az erre vonatkozó felvilágítások díj nélkül kaphatók.

Bécs, majus hónapban, 1863.

(125)

(2-3)

(16)

Dr. Béringuier
orvos tudornak illat gyógyszeres

KORONASZESZE

(vagy kölni-víz Quintessentiája.)

ily koronaszeszt a fürdő kádunkba öntve jobb és erősebb fürdőt ad, mint az illanyos fűvek és virágok fűzetei, hogy ha pedig a gyenge idegrendszerieknek a test vele bedörzsöltetik, az idegek fesz ereje ez által csudálatosan nevedik. **Dr. Béringuier koronaszesze** minden szakértők és azt használók által, mint egy ritka nemű szerencsés összetélti szer méltánylólág ismertette kitűnő hasznos tulajdonai által, a házánál hasznos, útban segítő, s az öltözött asztaloknál kellemes szer, s jogosan ajánlható. Kimerítő utasítások ingyen szolgáltatnak. **Dr. Béringuier illat-gyógyszeres, koronaszesze** eredeti tvegesékben 1 frt 25 krjával kaphatók.

Dr. Béringuier összes szabadalmazott készítményei az eredeti szabott áron: **Kolozsvárt:** csak is gyógyszer. **WOLFF J. s Khudi J. özvegyénél kaphatók**, valamint **Abrudbányán:** Ferenczi Mihály; **Besztercen:** Kelp Ferencz; és **Dietrich & Fleischer; Brassóban:** Stenner F.; **Dévid:** Büchler A.; **Nagy Enyedben:** Trajánovits Ede gyógyszerész és **Bisztricsányi A.; Erzsébethaváron:** Schmidt A.; **Hátszegben:** Mátéfi Béla gyógyszer.; **Kézdi-Vásárhelyt:** Hankó László; **Kőhalomban:** Melas Ed. F. gyógyszer.; **Maros-Vásárhelyt:** Fogarasi J. D.; **Medgyesen:** Vándory & Brandsch; **Szegvárt:** Misselbacher fia és Teutsch; **Sz. Újvárt:** Placintár és fia gyógyszer.; **Szász-Régenben:** Wachner Traugott; **Szászsebesben:** Weissörtel Ad. G.; **Szebenben:** Zóhrer J. F.; **Székelly-Keresztúron:** Binder Márton; **Sepső-Szentgyörgyön:** Vitályos Béla; **Sz. Udvarhelyt:** Kautz J. A. gyógyszer.; **Szeredában:** Gózy A.; **Sz.-Somlyón:** Ruszka Ignác; **Tasnádán:** Szongott Jakab; **Tordán:** Velits G. és Wolff G.; **Zalathán:** Megay Guszt. A. gyógyszer.

Postán küldve a göngyölek és bérmentesítésért a rendes áron felül a távol- és csomó nagyságához képest még 30 egész 70 krig melléklendő